

Struikelstenen in Bathmen

In Bathmen liggen 14 kleine monumenten in het trottoir, het zijn Struikelstenen. Op initiatief van de Oudheidkundige Kring Bathmen zijn deze stenen in december 2016 gelegd door de Duitse kunstenaar Gunter Demnig, ter nagedachtenis aan 14 slachtoffers in de Tweede Wereldoorlog. Het gaat om vier Joodse families Polak en drie verzetsmensen, de heren Breunese, Horseling en Witholt. Zij werden allen gedeporteerd naar vernietigingskampen in Duitsland en Polen en daar vermoord. De stenen liggen voor de huizen waar de slachtoffers woonden en werkten. Met de Struikelstenen wil Bathmen deze mensen blijvend herdenken.

Route Struikelstenen

Er zijn zeven locaties in Bathmen waar u de 14 Struikelstenen kunt vinden en bijna allemaal in het centrum. De start is vanaf het Infopunt in Cultuurhuis Braakhekke.

***Schoolstraat 5** (nu de Wereldwinkel): Hier woonden Joost en Eva Polak, broer en zus. Ze hadden hier een café/koffiehuis en hij was ook vrachtrijder. Ze moesten op 9 april 1943 vertrekken naar kamp Vught. Via kamp Westerbork werden ze gedeporteerd naar vernietigingskamp Sobibor (Oost-Polen) en daar direct vermoord.

***Koekendijk 1** (hoek Dorpsstraat): Hier woonden Jaap Polak en Betje Polak-Bierman. In dit pand werden meubels en matrassen verkocht van de 'Gebr. Polak'. Betje kwam in de Joodse psychiatrische inrichting 'Het Apeldoornsche Bosch' terecht en is van daar naar kamp Auschwitz (Zuid-Polen) gedeporteerd en vermoord. Jaap ging naar Amsterdam en werd vanuit Amsterdam gedeporteerd naar kamp Sobibor en daar vermoord.

Net buiten het centrum vindt u in de Koekendijk de volgende Struikelsteen.

***Koekendijk 8** (nu garage Leijenaar): Hier woonde Bap Horseling. Hij was in 1944 leider van de distributiedienst die de uitgifte van bonkaarten regelde. Bap werkte samen met Breunese en Witholt. Ze deelden ongeldige distributiestamkaarten uit, zodat onderduikers bonkaarten konden krijgen voor voedsel. Zo hebben ze ca. 200 onderduikers kunnen helpen, maar in april 1944 werden ze verraden en opgepakt. Bap kwam via kamp Vught in concentratiekamp Sachsenhausen (bij Berlijn) terecht en is daar door uitputting gestorven.

Van hier gaat u weer terug naar de Dorpsstraat.

***Dorpsstraat 2** (nu Blijblij Wonen): Hier woonden David Polak en Wilhelmina Polak-Frankenhuis met hun twee kinderen Lion en Leny Polak. David had samen met zijn broer Jaap een zaak 'Gebr. Polak' voor manufacturen, meubels e.d.. Het pand werd in 1965 afgebroken. Lion trouwde in de oorlog met Sientje Pagrach uit Holten. Leny trouwde met Hartog de Leeuw en woonde daarna in Winterswijk. Leny en Hartog kwamen in Auschwitz terecht, de anderen in kamp Sobibor waar ze direct vermoord werden. Van alle families Polak overleefde alleen Leny Polak de oorlog. Over haar bewogen leven heeft Henk Jansen een boek geschreven: 'Leny's Levens'.

***Deventerweg 1** (hoek Brink): Hier woonden Bram, Line en Jo Polak, broer en zusters van elkaar. Ze runden het café 'De Ster', waarin nu boekhandel De Negro is gevestigd. Bram werd in 1942 opgepakt bij een voor Joden verboden houtveiling en kwam via kamp Amersfoort in kamp Auschwitz terecht en is daar vermoord. Line en Jo zijn op 9 april 1943 gedwongen uit Bathmen vertrokken. Via kamp Vught en kamp Westerbork werden ze in kamp Sobibor direct bij aankomst vermoord.

***Brink 4** (nu Hairstore): Rienus Breunese was een evacu e uit Den Haag. Hij woonde hier als kostganger en werkte op het distributiekantoor. Hij werd vanwege fraude gearresteerd en kwam via een gevangenis in Arnhem en kamp Vught in kamp Sachsenhausen terecht. Daar is hij door uitputting gestorven.

Net buiten het centrum ligt de laatste Struikelsteen. Lopend of met de fiets kunt u via de Beuginkstraat de Enklaan bereiken; met de auto via de Gorsselseweg en de Woertmansweg.

***Enklaan 6**: Hier stond vroeger een boerderij, die bij de bevrijding van Bathmen is verwoest. Gerrit Witholt woonde hier als kostganger en hij werkte bij het distributiekantoor. Ook hij werd vanwege fraude gearresteerd. Hij kwam, net als Horseling en Breunese, in kamp Sachsenhausen terecht. Witholt werd daarna nog op transport gesteld naar Gross-Rosen (West-Polen), waar hij van uitputting is gestorven.

Via de Schoolstraat komt u weer terug bij het Infopunt in Cultuurhuus Braakhekke.

Een mens is pas vergeten

als zijn naam vergeten is.